

suradnji) i staroga Stobreča (1976). Među izvedenim djelima ističu se: osmogodišnja škola »Kajo Gizdić« u Klisu (1977, s J. Marasovićem), sklop zgrada u sportskome centru Gripe i robna kuća u Splitu (1979).

LIT.: N. Šegvić, Uz klišu osnovnu školu »Kajo Gizdić«, Arhitektura, 1978, 1964–65, — J. Maroević, Arhitektura 70-ih godina u Hrvatskoj, ibid., 1981, 176–177. Dr. Ma.

GALIJAŠEVIĆ, Teufik, arhitekt (Tuzla, 19. II. 1951). Diplomirao na Arhitektonskome fakultetu u Zagrebu 1977. Od 1979. radi u Zavodu za arhitekturu, a od 1989. je asistent na Arhitektonskome fakultetu u Zagrebu. Među izvedenim projektima ističu se stambeni blok 6 (1981–86, s M. Jošićem i Z. Hanžekom); centar naselja »A. Hebrang« (1987, s M. Jošićem), blok 7 (1991) sve u Slavonskome Brodu te stambeno-poslovne kuće u Rudešu u Zagrebu (1990). Sudjeluje na natječajima za blok Petrinjska—Mrazovićeve—Palmotićeve—Hatzoeve u Zagrebu (1980, I. nagrada sa Z. Hanžekom i M. Jošićem); blok Centar II u Osijeku (1985, I. nagrada sa Z. Hanžekom i M. Jošićem), te za stambeno-poslovnu zgradu u Vlaškoj 79 u Zagrebu (1990, I. nagrada s M. Jošićem).

LIT.: V. Mimica, Povratak stvarima, Arhitektura, 1989–1991, 1–3. — E. Šmit, Tri projekta za Zagreb, ibid. F. Vu.

GALIŽANA, naselje u Istri, S od Pule. Uz ostatke ant. građevine (arhitrav s likovima grifona i kantarosom), na pročelju župne crkve Sv. Roka ugrađena je ploča s grč. križem proširenih krakova iz VI. st. U naselju je zanimljiva trobrodna romanička bazilika Sv. Justa, ukrašena starokršč. elementima V. st. (prozorska rešetka i kapiteli) i pleternom ornamentikom IX. i X. st. U apsidi je natpis na latinskom jeziku (IX–X. st.). U ranoromaničkoj crkvi Sv. Marije, izgrađenoj na temeljima ant. uljare, pronađeno je poznato romaničko drveno raspelo, najvjerojatnije iz XII. st. Na gotičkoj crkvi Sv. Antuna (XV. st.) uzidani su fragmenti s kasnopleternim motivima (X–XI. st.).

U neposrednoj blizini Galižane nalaze se važni sakralni objekti: jednobrodna crkva Sv. Mavra (oko 600) s biz. polygonalnom apsidom, I od naselja; jednobrodna crkva Sv. Petra iz starokršč. i ranosrednjovj. razdoblja, na groblju J od naselja; predromanička crkva Sv. Silvestra u kojoj su, prema natpisu na pronađenu sarkofagu (XI. st.) bili pokopani magister (klesar) Galibertus i njegov brat, magister Johannes. Crkva se nalazi J od Galižane, dok je Z od nje smještena jednobrodna predromanička crkva Sv. Pelegrina (u njoj pregrada s troprutastim pleternom). U blizini su nađeni ostaci kuća građenih u suhozidnoj tehnici. U neposrednoj blizini Galižane nalaze se dva srednjovj. naselja u ruševinama: Val Sudiga, S od naselja, i Padernum, SI od njega. U prvom je otkopana jednobrodna kapela Sv. Lucije (oko 600) s oltarom iz XII. ili XIII. st., smještenim u sredini biz. polygonalne apside. Uz kasnije dozidane crkv. prostore ovdje je pronađen monolitni sarkofag s natpisom. U Padernumu su ostaci jednobrodne troapsidalne crkve iz IX. st., sagrađene na temeljima starije veće bazilike.

LIT.: W. Gerber, Altchristliche Kultbauten Istriens und Dalmatiens, Dresden 1912. — Inventario degli oggetti d'arte d'Italia, V. Provincia di Pola, Roma 1935. — B. Marušić, Djelatnost srednjovjekovnog odjela Arheološkog muzeja Istre 1947–1955, SHP, 1958, 6. — Isti, Istra u ranom srednjem vijeku, Pula 1960. Ma. Š.

GAMBON, Martin, graditelj (sjev. Italija, ? — ?, 1589). Dolazi iz Graza 1579. da bi vodio gradnju nove tvrđave i grada Karlovca, prema godinu dana ranije donesenim planovima. Djeluje u Hrvatskoj deset godina. Osim u Karlovcu, radi na utvrđivanju granice na Kupi (Brest, Sredičko, Vinica, Prilesje), zatim Slunja i Cetingrada.

LIT.: M. Kruhek, Prvi graditelji Karlovca i graditeljska aktivnost Martina Gambona, Godišnjak zaštite spomenika kulture Hrvatske, 1980, 4. M. Kru.

GAMULIN, Grgo, povjesničar umjetnosti i književnik (Jelsa, 21. VIII. 1910). Diplomirao je na Filozofskome fakultetu u Zagrebu 1935, gdje je i doktorirao 1951. tezom *Atributivni metod u povijesti umjetnosti*. God. 1938/39. bio je na Institut d'art et archéologie u Parizu. Kao student sudjeluje u ilegalnome komunističkome radu. God. 1941. hapse ga ustaše, te je do 1945. interniran u različitim logorima. Potom je bio načelnik Odjela za kulturu i umjetnost u Ministarstvu prosvjete NRH. Od 1946. nastavnik, od 1957. izvanredni, 1960–72. redovni profesor na Filozofskome fakultetu u Zagrebu. Osnivač je Instituta za povijest umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu i njegov prvi ravnatelj (1961–71). Lik. kritike objavljuje od 1932. u tjednicima i časopisima »Književnik«, »Ars 37«, »Signali«, »Savremenik«, »Pogledi«, »Krugovi«, »Arte Antica e Moderna« (Firenca), »Mogućnosti«, »Arte Lombarda« (Milano), »Život umjetnosti« i dr. Piše o problemima suvremene umjetnosti, monografije o umjetnicima, arhitek-

tonskim i urbanističkim problemima, o naivnoj umjetnosti. Osobito je zaslužan za preciznije datiranje i atribuiranje renesansnih i baroknih djela tal. i naših umjetnika; studije objavljuje u knjigama i u časopisima »Peristil«, Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji, »Paragone« (Firenca), »Arte Veneta« (Venecija), »Commentari« (Rim). Piše putopisno-umjetničke eseje (*Ilirijin smiješak*, 1968), prozu (*Voštana krila*, 1978) i drame.

GRGO GAMULIN

BIBL.: Georg Grosz, Signali, 1932, 2; Umjetnost K. Hegedušića, ibid., 1932, 4–6; Naše retrospektive, Ars 37, 1937, 1; Opća teorija umjetnosti kao teorija socijalističkog realizma, Zbornik Filozofskog fakulteta (Zagreb), 1951; Hoće li umjetnost umrijeti, Krugovi, 1953, 4; Juraj Plančić, Zagreb 1953; Marin Tartaglia, Zagreb 1955; Bogorodica s djetetom i donatorom iz Zadra, Peristil, 1957, 2; Oton Postružnik, Zagreb 1959; Kodeks biskupa Kosirica Radovi OPU, 1961, 3; Ignjat Job, Zagreb 1961; Slavko Šohaj, Zagreb 1962; Stari majstori u Jugoslaviji, Zagreb 1962/I, 1964/II; Milan Konjović, Zagreb 1965; Ljubo Ivancić, Zagreb 1965; Prema teoriji naivne umjetnosti, Kolo, 1965, 5; Arhitektura u regiji, Zagreb 1967; Recenzija za Paola, Peristil, 1969–70, 12–13; Bogorodica s djetetom u staroj umjetnosti Hrvatske, Zagreb 1971; Pabirci za sljedbenika G. B. Piazzette, Radovi IPU, 1972, 1–2; Neobjavljeni seicento, Peristil, 1973–74, 16–17; I pittori naïfs della scuola di Hlebine, Milano 1974; Ivan Večenaj, Zagreb 1975; Prijedlog za Jacopa Tintoretta, Peristil, 1975–76, 18–19; Doprinos slikarstvu baroka, ibid., 1975–76, 18–19; Luca Giordano u Kraljevici, ibid., 1975–76, 18–19; Julije Klović, Zagreb 1977, 1993 (s M. Cionini Visani); Oskar Herman, Zagreb 1978 (s B. Kelemenom); Mijo Kovačić, Azzano—Trieste 1978; Šime Vulas, Zagreb 1979; Ordan Petković, Zagreb 1979; Segnalazioni e proposte, Peristil, 1980, 23; Morfološka inercija i problem manirizma, Prilozi—Dalmacija, 1980; Doprinos »Münchenskom krugu«, ŽU, 1980, 29–30; Povratak na Itaku, Zagreb 1981; Naive Malerei Ivan Generalić und die Schule von Hlebine, Ljubljana 1982; Neki problemi renesanse i baroka u Hrvatskoj, Peristil, 1983, 26; Vraćajući se Meduliću, Prilozi—Dalmacija, 1983; Slikana raspela u Hrvatskoj, Zagreb 1983; Ivan Večenaj, Zagreb 1985; Glose za Itaku, Zagreb 1985; Prilozi i hipoteze za slikarstvo talijanskog baroka, Peristil, 1986, 29; Generalić, Beograd 1986; Za Lovru Dobričevića, Prilozi—Dalmacija, 1986–87; Za Josipa Račića, ŽU, 1987, 41–42; Hrvatsko slikarstvo XX. stoljeća, I, Zagreb 1987; Ignjat Job, Bol 1987; Prijedlozi za slikarstvo mletačkog cinquecenta u Dalmaciji, Prilozi—Dalmacija, 1988; Hrvatsko slikarstvo XX. stoljeća, II, Zagreb 1988; Frane Šimunović, Bol 1988; Još jednom o Meduliću, Prilozi—Dalmacija, 1989; Za Roberta Frangeša Mihanovića, Radovi IPU, 1988–89, 12–13; Nikola Koydl, Zagreb 1989; Doprinos Veronežanima, Prilozi—Dalmacija, 1990; Ordan Petković, Zagreb 1990; Na Itaci—svijet otajni, Zagreb 1990; Novi prijedlozi za slikarstvo kasne renesanse i baroka, Radovi IPU, 1990, 14; Slavko Šohaj, Zagreb 1991; Četiri prijedloga iz hrvatske slikarske baštine, Prilozi—Dalmacija, 1991; Položaj Lovre Dobričevića u slikarstvu Venecije i Dubrovnika, u zborniku: Likovna kultura Dubrovnika 15. i 16. stoljeća, Zagreb 1991; Eugen Kokot, Zagreb 1992; O starim majstorima u Dubrovniku, Dubrovnik 1993.

LIT.: B. Šurina, Bibliografija radova prof. dr. Grga Gamulina 1932–1990, Peristil, 1990, 33. — T. Maroević, Grgo godine našeg profesora, Radovi IPU, 1990, 4. Z. Ju. i R.

GAMULIN, Ljuba, povjesničarka umjetnosti (Split, 9. II. 1941). Diplomirala u Zagrebu 1973. Osnova 1972. Galeriju »Sebastijan« u Dubrovniku u okviru agencije »Atlas«. U galeriji, koju je vodila do 1989, organizirala je velik broj izložaba te razvila izdavačku djelatnost (grafike, multipli), a od 1982. i proizvodnju suvremeno oblikovanih predmeta za svakodnevnu upotrebu. Tu proizvodnju od 1992. razvija u Zagrebu, najprije u poduzeću »Rukotvorine« (proizvodi pod imenom *Korak*), a od 1993. u vlastitoj tvrtki »Sebastijan«.

Ž. Č.

GANGL, Alojz, slov. kipar (Metlika, 8. VI. 1859 — Prag, 2. X. 1935). Učio u Grazu i Beču, živio i radio u Novome Mestu, Splitu (1910. nastavnik na Obrtnoj školi), Metliki, Beču i Pragu. Po naruđbi biskupa J. J. Strossmayera izradio je 1889. iznad portala katedrale u Đakovu reljef *Uskrsnuća Isusova*. Kompozicija s više likova oko praznoga groba odaje realistički pristup u obradi motiva.

LIT.: U Stolnoj crkvi u Đakovu, Obzor, 19. IV. 1890. — Kipar Alojzij Gangl umrl, Slovenski narod (Ljubljana-Maribor), 8. X. 1935. R.

GARANJIN (Garagnin), Ivan Luka, konzervator i skupljač starina (Trogir, 27. II. 1764 — 22. III. 1841). Živio u Trogiru, Veneciji i Milanu. Ekonomske znanosti studirao u Veneciji. God. 1805. imenovan u Zadru za generalnoga nadzornika ant. spomenika i umj. predmeta u Dalmaciji. Obavljao prva sistematska iskopavanja u ant. Saloni, gdje je otkrio terme i dijelove amfiteatra. U svojoj kući u Trogiru imao je uz obiteljski muzej i prirodoslovnu zbirku, a s bratom Dominikom otkupljivao je arheološke predmete iz Solina i uredio lapidarij unutar botaničkoga vrta u Trogiru. Održavao veze s venec. arhitektom Giannantonio Selvom, s kojim je radio više nacrti za zgrade i dijelove namještaja svoje obitelji u klasicističkome stilu, dok je s rim. arhitektom Basiolom Mazzolijem surađivao na njihovoj izgradnji i rekonstrukciji. — Manji dio njegovih rukopisa je objavljen; ostali se dokumenti čuvaju u Historijskome arhivu u Splitu.

LIT.: S. Piplović, Arhitekt Giannantonio Selva i klasicizam u Dalmaciji, Peristil, 1975 — 76, 18 — 19. — Isti, Djelovanje arhitekta B. Mazzolija u Dalmaciji, ibid., 1977, 20. — D. Božić-Bužančić, Počeci zaštite spomenika i sabiranja umjetnina u Dalmaciji, Prilozi — Dalmacija, 1979, 18. D. B. B.

GARCIA, Gaetano, tal. slikar iz Palerma (XVIII. st.), učenik F. Solimene. U Dubrovniku 1735 — 38. izvodi fresko-dekoracije u apsidi isusovačke crkve (*Apoteoza Sv. Ignacija Lojolskoga, Susret Sv. Ignacija sa Sv. Franjom Ksaverskim i Sv. Franjom Borgiom, Sv. Ignacije Lojolski u nebeskoj slavi*). Premda su zamisao cjeline i neki detalji preuzeti od drugih autora (A. Pozzo, G. Rusconi, G. Ferri), G. se potvrdio kao vješt i darovit slikar s osjećajem za duh barokne dekoracije i smislom za živa i raspevana koloristička rješenja. Za istu crkvu izradio je oltarnu sliku *Smrt Sv. Franje Ksaverskoga* (prema djelu C. Maratte).

LIT.: K. Prijatelj, Garijine freske u dubrovačkoj isusovačkoj crkvi, Peristil, 1973 — 74, 16 — 17. — Horvat — Matejčić — Prijatelj, Barok. K. Plj.

GARDUN, selo J od Sinja. Tu se nalazio logor rim. VII. legije. U antici se naselje najvjerojatnije zvalo *Tilurium*, a kraj obližnjega Trilja bio je *Pons Tiluri*. Iz Garduna potječe veliki broj nadgrobničkih stela rim. legionara koje karakteriziraju prikazi vrata podzemlja i portreti pokojnika. Nađeni su i brojni ostaci skulpture, natpisa i sitnoga materijala.

LIT.: F. Bulić, Cenni sulla strada romana da Salona alla Colonia Claudia Aequum (Čitluk presso Sinj), Bullettino ASD, 1903. — M. Abramčić, Historijski natpis iz Garduna, VjAHD, 1930 — 34. — S. Gunjača, Topografska pitanja na teritoriju stare Cetinske županije s ekskursima o ubikaciji Setovije i Tiluriuma, Split 1937. — S. Gunjača, Novi prinos ubikaciji Tiluriuma, VjAHD, 1949. — M. Zaninović, Vojni značaj Tilurija u antici, u knjizi: Cetinska krajina od prethistorije do dolaska Turaka, Split 1984. — N. Cambi, Gardunski trofej, ibid. N. Ci.

GARIĆ, srednjovj. grad (u ruševinama) na kamenitu brdu usred Moslavačke gore. Unutrašnji je dio ovalan, a vanjske zidine imaju oblik nepravilnog višekutnika s masivno građenim ulazom pred kojim je bio rov s pokretnim mostom. Među građevinama u unutrašnjem dijelu ističu se: cisterna i dvije četverokutne kule od kojih je obrambena kula pojačana uglovnim klesancima. Prilikom iskopavanja nađeni su razni predmeti, među kojima lijepo oblikovani gotički pećnjaci. G. se spominje kao utvrđeni grad od 1256, a ubraja se u najstarije hrv. burgove. Biskup Timotej, graditelj najstarijega dijela zagrebačke katedrale, dobio je 1277. od kralja grad i župu Garić. Među mnogima vlasnicima spominju se knez Gardun i Barbara Celjska. Turci su ga osvojili 1544. Nešto dalje, na mjestu *Bele crkve*, nalaze se ruševine pavlinskoga samostana *Sv. Marije pod Garićem*, osn. 1295, koji je u srednjem vijeku bio prosvjetno žarište.

LIT.: D. Iveković, Izvršeni radovi na Garić-gradu u protekle dvije godine, Vijesti MK, 1970, 1 — 2. — M. Kruhek, Arheološki radovi u Garić-gradu u toku 1971. godine, ibid., 1972, 2. — Isti, Prilog istraživanju najranije povijesti Garić grada, ibid., 1973, 3 — 4. A. Ht.

GAŠPAROVIĆ, Zdenko, crtač i redatelj animiranih filmova (Pakrac, 25. X. 1937). Studirao je pravo, filmom se bavi od 1957. S B. Ranitovićem režirao film *Cvijet* (1968) i napisao scenarij za *Masku crvene smrti* (1969). Samostalno realizirao *Pasji život* (1966), *Kišobran* (1972) te *Satiemaniju* (1978), slobodnu fantaziju na glazbene motive E. Satiea, kojom osvaja nagrade na festivalima u Zagrebu, Ottawi, Oberhausenu, Lilleu, Melbourneu, Beogradu i Houstonu. Bavi se karikaturom. R.

GATTIN, Ivo, slikar (Split, 18. V. 1926 — Zagreb, 20. XII. 1978). Diplomirao je na Akademiji u Zagrebu 1953. God. 1963 — 70. djelovao u Milanu. Na prvoj izložbi predstavio se nadrealističkim djelima. Od 1956. započinje istraživanjem u duhu enformela; eksperimentira s novim tehnikama (upotreba vatre) i materijalima (vosak, pijesak, smola), odustaje od

EHU, 18

I. GATTIN, *Crvena površina sa dvije usjekotine*. Zagreb, Moderna galerija

klasičnoga formata slike i teži za osamostaljenjem plastičkoga čina (*Crvena površina sa dvije usjekotine*, 1961). Crteže i grafike radio je postupkom »frotiranja«; služio se paljenjem, trganjem materijala i perforacijama. Samostalno izlagao u Zagrebu (1956, 1957, 1978), Veneciji (1959), Milanu (1964) i Novari (1965).

LIT.: M. Meštrović, Konkretno slikarstvo Ive Gattina, Slobodna Dalmacija, 14. XII. 1957. — J. Denegri, Ivo Gattin (katalog), Zagreb 1978. — D. Horvatić, Djelo Ive Gattina, ŽU, 1980, 29 — 30. — B. Stipančić, Ivo Gattin (katalog), Zagreb 1992. Ma. B.

GATTIN, Nenad, fotograf (Trogir, 10. VIII. 1930 — Zagreb, 19. IV. 1988). Apsolvirao je studij povijesti umjetnosti na Filozofskome fakultetu u Zagrebu. Profesionalno se baveći fotografijom od 1954. specijalizirao se za snimanje umjetničkih djela. Autor je brojnih fotomonografija, od kojih se ističu *Francesco Robba*, Zagreb 1961; *Juraj Dalmatinac*, Zagreb 1963, 1982; *Radovan*, Zagreb 1965; *Gotsko kiparstvo*, Ljubljana 1967; *Plečnik*, Ljubljana 1968; *Kršinić*, Zagreb 1968; *Baročna arhitektura*, Ljubljana 1969; *Dubrovnik*, Zagreb 1977; *Angeli Radovani*, Zagreb 1981; *Starohrvatska sakralna arhitektura*, Zagreb 1982; *Ivan Meštrović*, Zagreb 1987; *Zagrebačka katedrala*, Zagreb 1988; *Splitaska katedrala*, Zagreb/Split 1991. Samostalno je izlagao u Zagrebu, Splitu, Zadru, Odesi i Veroni.

N. GATTIN, *Dubrovačke zidine*

